

Energi och Politik
Emma Johansson, 08-677 25 05
emma.johansson@energiforetagen.se

Till fi.remissvar@regeringskansliet.se med kopia till
fi.ofa.dof.remisser@regeringskansliet.se
Diarienummer Fi2025/01969

Betänkandet Anpassningar till AI-förordningen – Säkeranvändning, effektiv kontroll och stöd för innovation (SOU 2025:101) diarienummer Fi2025/01969

Energiföretagen Sverige samlar och ger röst åt omkring 500 företag som producerar, distribuerar, säljer och lagrar energi. Vårt mål är att utifrån kunskap, en helhetssyn på energisystemet och i samverkan med vår omgivning, utveckla energibranschen – till nytta för alla.

Sammanfattning

Energiföretagen Sverige vill i remissvaret understryka vikten av att nya krav och regler utformas proportionerligt. Det är också viktigt att de tar hänsyn till den redan betydande administrativa belastningen som energiföretag har med avseende på reglering i cybersäkerhetslagen (2025:1506) och dataskyddsförordningen (nummer 2025).

Vi vill särskilt framhålla behovet av sektorsspecifik kompetens inom cyberfysiska system (OT-miljöer) samt att riskbaserade undantag och förenklingar införs för AI-tillämpningar med låg risk. Syftet bör vara att den nya regleringen i största möjliga mån ska främja tydlighet kring såväl innovationsmöjligheter som riskbaserade konsekvenser.

Specifika synpunkter

Proportionalitet i krav och administration

De krav som införs via både AI-förordningen (2024/1689) och nationella kompletterande regler måste vara proportionerliga för samhällsviktiga aktörer med komplex och kritisk infrastruktur.

Vi har redan i tidigare remissvar på Europeiska kommissionens förslag till förordning om harmoniserade regler för artificiell intelligens Diarienummer: I2021/01304 lyft behovet att regler om produktansvar och skadestånd inte bör leda till tunga administrativa bördor som tar resurser från det operativa säkerhetsarbetet. Energisektorn hanterar driftkritiska system där dokumentations- och rapporteringskrav redan är omfattande genom cybersäkerhetslagen, säkerhetsskyddslagen och sektorsspecifika krav. Dubbla administrativa system skulle slå oproportionerligt hårt.

Förslag:

- Tillämpa en riskbaserad modell som står i proportion till de risker som anges för respektive användningsområde i de nationella kompletteringarna till AI-förordningen.
- Införa ett undantag där driftsuppföljning i kontrollrum inom kritisk infrastruktur klassas som "låg-risk".

Marknadskontrollmyndigheter och tillsyn

Post- och telestyrelsen (PTS) föreslås bli huvudansvarig myndighet, men energisektorn behöver även sektorspecifik kompetens inom tillsyn och bedömning av högrisk AI.

AI tillämpas idag i drift, på balansmarknader, vid riskprognoser, vid styrning av anläggningar och optimering – områden där tillsyn kräver ingående förståelse för elsystemet och dess operationella OT-miljöer.

Samhällsviktiga sektorer som redan har en primär myndighet för kontroll och tillsyn bör inte belastas med ytterligare tillsynsmyndighet. Detta skulle vara fallet med exempelvis kärnkraft där nya applikationer och system vanligtvis får godkännande från Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM).

Förslag:

- Energimyndigheten och Strålsäkerhetsmyndigheten bör knytas till tillsynsfunktionen som expertmyndigheter.
- En särskild sektorsinriktad "AI-nämnd för cyberfysiska system (OT-system)" bör övervägas.

Undantag och särskilda regler för AI i intern drift, egenkontroll och säkerhetskritiska processer

Energiföretagen har tidigare lyft behovet av undantag från skadeståndsansvar för AI-system som används för intern egenkontroll, underhållsoptimering och driftuppföljning. AI-modeller används bland annat för sensordataanalys, lastprognoser och felindikation i nät – funktioner som inte innebär kundpåverkan men som är avgörande för att förebygga driftstörningar. Skadestandsregler i AI-förordningen riskerar att minska innovationsviljan och fördröja införandet av säkerhetsförbättrande verktyg i och med att energisektorn klassas som högrisk.

Förslag:

- Inför ett sektorsanpassat undantag för interna säkerhets- och robusthetsfunktioner.
- Låt cybersäkerhetslagens ramverk gälla primärt för dessa användningar.

Samspel mellan AI-förordningen och cybersäkerhetslagen

Utredningen måste beakta att energisektorn samtidigt implementerar NIS2-direktivet genom cybersäkerhetslagen. Flera AI-krav riskerar att överlappa redan befintliga processer. Riskbedömningar, incidentrapportering och systemdokumentation är redan hårt reglerade. Ytterligare lager måste anpassas för att undvika att resurser flyttas från operativ cybersäkerhet.

Förslag:

- Inkludera en harmoniseringsklausul mot cybersäkerhetslagen.
- Säkerställ att AI-incidenter hanteras via MCF:s incidentrapporteringssystem.

Regulatoriska sandlådor – säkerställ energi-specifik anpassning

PTS ska enligt utredningen driva regulatoriska sandlådor. Branscher som använder kritiska processer och styrsystem i OT-miljöer bör ges särskilda sandlådor.

AI i kontrollrum, prognosmodeller för systemstabilitet och nätoptimering kräver helt andra risk- och testförhållanden än generella digitala tjänster.

Förslag:

- Inrätta en *"AI-OT-sandlåda"* i samarbete mellan PTS, myndigheter inom energisektorn och branschorganisationer.
- Tillåt testning i *"realistiska men säkrade miljöer"*.
- Energiföretagen Sverige bidrar gärna i arbetet.

Sekretess och OSL – behov av förstärkt skydd för kritisk infrastruktur

Offentlighets- och sekretesslagen måste ses över för att säkerställa att driftdata, modeller och felscenarier inte blir allmän handling när de delas med tillsynsmyndigheter.

Utredningen föreslår anpassningar i OSL för att möta AI-förordningens krav. AI-modeller kan avslöja sårbarheter i elsystemet, prediktera driftstörningar eller exponera nätarkitektur – information som måste hållas skyddad.

Förslag:

- Inför ett utökat sekretesskydd för AI--relaterade systemdata.
- Se över sekretess i enlighet med säkerhetsskyddslagens intentioner.

Finansiering av experter och paneler

Utredningen föreslår finansiering för vetenskapliga paneler och experter, men otydlig kostnadsfördelning riskerar att leda till indirekta avgifter. Klargör att finansiering av nationella paneler inte ska belasta samhällsviktiga aktörer genom höjda avgifter. Sektors expertis bör ingå men finansieras centralt.

Tidplan och införande – behov av branschspecifik vägledning

Utredningen föreslår att förslagen ska träda i kraft den 2 augusti 2026. Energisektorn behöver ges samlad vägledning, likt det som gjorts inom cybersäkerhetsområdet vid införandet av NIS-lagstiftningen och för vägledning inom cyberfysiska system. Vi föreslår därför att regeringen ger Energimyndigheten i uppdrag att ta fram sektorsspecifik vägledning som träder i kraft vid samma tidpunkt som ovan.

Om konsekvensanalys

Energiföretagen Sverige konstaterar att avsaknaden av en nationell konsekvensanalys kan innebära att likvärdig reglering i annan lagstiftning samt kostnader för särskilt kritiska sektorer inte har blivit tillräckligt analyserade. För att utredningens förslag ska få avsedd effekt och samtidigt bidra till regeringens ambition att minska företagens regelbörda och administrativa kostnader behöver ett sådant helhetsgrepp tas. Vi konstaterar också att det på EU-nivån kommer förslag om ytterligare regelförenklingar på detta område. Behovet av nationella anpassningar kan därför komma att ändras.

Emil Berggren

Gruppchef Produktion och ansvarig fjärrvärme